ادامه از صفحه ۹

افسرافشارنادری،جامعهشناسدرگفتوگوبا«شهروند»:

جامعه ماست که زنان را زیبا میخواهد

•گرایش به زیبایی و ساختن ظاهری زیبا ت در ایران بسیار پر طرفدار است. آیا این مسأل از قدیم هم وجود داشــته یا مـردم این دوره خیلیبه ظاهر شان اهمیت می دهند؟

تمایل به زیبایی و زیباتر شدن چیزی نیست که بخواهیم بگوییم تازه در جامعه ما دیده می شـود. این گرایش در فرهنگ ما پرانیها وجود داشـــته و در طول تاریخ هم مصداق های آن دیده می شـود؛ مثلا وقتی به چگونگی همسریابی مردان در روز گار قدیم نـــگاه میکنیـــم، میبینیم کــه دلاکـهای حمام هـای زنانــه مســئول و داوطلـب بودند که دختــران زيبا و خوشانــدام را انتخــاب کنند و به مردان و پسران مجر دمعرفی کنند یعنی اگر زیبایی آنها مورد تأیید بود سـراغ خانوادهشان می رفتند و تواســـتگاری می کردند. در ادبیات ما هم صفاتے که برای ارزش گیذاری روی زنان به کار می رفته بیانگر زیبارویی بوده؛ عبارتهای مثل پنجه آفتاب و ماہ روی یا مثلاً در قدیم می گفتنے فلانی زنی ریسی گرفته مثل هلو و شـروع می کردند از زیبایی های ظاهري زن تعريف و تمحيد کر دن. خون اساسا اين ويژگىھابھترين مشـخصه يک زن تلقى مىشد ست و هیچ عنصر و ســرمایه دیگری برای زنان در شد که از نظر گرفته نمی شده. هیچوقت دیده توانُمندُی، هوش و ذکاوت وُ خیلی ویژ گی های دیگر در مورد زنان استفاده شــود؛ در مواردی که خیلی میخواستندبه زنان لطف کنندو در مورد شخصیت زن ملاحظه به خرج دهنداز نجابت به عنوان و پژگی برجستەزن استفادەمى كردند.البتەاين ويژگى ھم اغلب بعداز زيبايى مورد توجە قرار مى گرفت.

•امروز چُطور؟ جاُمعهُ مــدُرُن امرُوزی که از نظر فکری متحول شده ولی باز هم می بینیم گرایش به زیبایی ظاهر در میان مردم خیلی ز یاداس

. درست است. درواقع جالب اینجاست که در جامعه مــدرن امروزی که زنان دیگــر از اندرونیها بيرون آمدهاند وعصر كار وصنعت است وزنان هم عضو فعال جامعه هستندو در کنار مردان کار مي کنند مي کنند ں . باز هم ملاک زيبايي بالاترين ما رُک بَرای جامعه است. يعنى جامعه روى زيبايي زنان حساب

شــمامىتوانيد يــک کارى راامتحــان کنيد.

ب بزنید. به محض ورود به محل کاریا

فردا صبح وقتی به محل کار میروید، روی بینی

مدرســه و هر گروه دیگری، ناگهان می بینید که

میزان گفتوگوی شــما با افــراد آن مجموعه به

مراتب بیشتر از روزهای قبل شده. دلیل این است

که چسب روی بینی شما موجب شده بهتر دیده شوید. دیگران به شما مراجعه ودر این رابطه با شما

سحبت كرده واز شما سوال مي كنند. حال اگر ما

دچار ضعف در اعتماد بهنفس و ضعف در شناخت

واقعیتهای ممتاز خود باشیم، برای این که دیده

شویم،ازاین راههای غیر معمول استفاده می کنیم. • اگر این اقدام موجب شود که فرد در

جامعه زيباتر ديده شُود، چه اشكالي دارد؟

مگر حضرت رسول (ص) از زنان مسلمان نخواســـتند که در مقابل همسران با آرایش

حضوريافته يامكر به مردان توصيه نكردند

كەدر مواجهة باھمسىران خىودلباس زيبا

اشـــکال در ذات زيبايي نيست. اشکال در افراط

سوشندونوي خوب ندهند؟

م. در این شکی نیست. همه بهویژه زنان طرح نو (راضیه زر گری|ما ایر انی ها ذا تا زیبا پس می شوندو کاسبی همه شان هم سکه است. اما چرا؟ چراجا معه ایرانی این قدر به زیبایی ظاهر وزیبا تر شدن چهره گرایش و تمایل دارد؟افسر افشار نادری، جامعه شناسی است که می گوید جامعه ما در طول تاریخ برای زیبایی ارزش بسسیار زیادی قابل بوده است، به ویژه برای زنان: به طُوری که امروز، شأن اجتماعی زنان در جامعه ابتداز ببایی است و بعدویز گی های دیگر، گفتو گوی «شهروند» با این جامعه شناس در مورد ریشه بایی گر ایش به زیبایی رامی خوانید.

باز می کند و زن را زیبا می خواهد. زنان در همه

حُوزهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی حضور

دارند ولی کسانی موفق تر هستند که زیباترند و به

زيبايى وآراستگى ظاهر خودبيشتر مىرسند يكبار

ه چشم خودم دیدم که وقتی دختری زیبا به بانک

مده بود، کارمند مربوطه شمارههای نوبتدهی را

سريع تر زد تا نوبت به او برسد و كارش را راه بيندازد

در بسیاری از مشاغل، زیبایی ملاک اصلی استخدام

نان است. در از دواح هم همین طور است. کسانی که زیبا هستند شانس بیشتری بر ای از دواج دارند.

امروز تمام متخصصان يوست بدون استثنا

نوره های زیبایی را گذراندهاند، چرا؟ چون

پول در این کارهاست. همه زن ها به دنبال

شادابتر شـــوند. در واقع حامعه است

که برای زیبایی زن ارزش قایل است

و زنان برای رسیدن بــه موقعیت

اچارند، تلاش کنند از این غافله

این یعنے جامعہ ما فقط

برای زیبایی زن ارزش قایل

است. فکر می کنید دلیل این گرایش بیمار گونه به

زيبايي چيا

داشته ونياز نيس

و تزریقهای زیبایی هس

در واقع جامعه امروز ما سرمایههای دیگر زنان را ؛ یا اگر هم دیده میشـود در اولویتهای

بعدىقرارمى گيرد. ت رز ی ...ر نوانمندی هــای فکــری و اندىشـــهای زنــان، مصهای اجتماعی، فرهنگی و هنری زنان در جامعه چندان که باید مورد توجه قرار نمی گیرد. در . این میان عامل تبلیغات هــم در گرایش به زیبایی بســیار موثر بوده اسـت. این که در سال های اخیر این اندازه جراحیهای زیبایی در جامعه پرطرفدار شده وافراد بهرغم درآمدهای کم از این کارها عقب

نمى مانند؛ حتى حاضر نداز نان شبشان بزنند ولى بينى شان را عمل كُننديا تزريق ژل و بوتاکس انجام دهند، بخش زیادی از آن متاثر از تبلیغات گست. ده شبکههای بر ر بینان نسبرده سبانهای ماهوارهای، سـایتها و شبکههای اجتماعی است. دُر جامعهای م که شـــان اجتماعی زنان زيبايى است، آنها سعى می کنند بـا پرداختن به اين موضوع موقعيتهاى بهتر وبیشتر در هر فعالیتی ت • می تــوان گفــت این رفتارها مخم

رفتارها مخصوص جوامع درحال توسعهاست؟ مواجه می شوند.

بله تا حدود ; بــادې اين , فتار ها در اکشـــور هاې به اعادو ریسهای یک رصاره ای درحال توسیعه هم رده ایران هم دیده می شیود. درواقع در کشیورهای توسیعه یافته زیبایی های ظاهري براي افسراد و در كل جامعه چندان مطرح ت. میبینیم مردانی که خودشان ظاهری بسیار آراسته دارند با زنانی از دواج می کنند که . شایدحتی از خودشان مسن تر باشد و ظاهر چندان زیبایی نداشته باشد. زنان اروپایی وقتی رو به پیری و فرســودگی میروند کمتر دیده می شود که اصراری بر جوان ماندن داشته باشند، موهایشان را رنگ کُنند یا از لوازمآرایشــی استفاده کُنند. در این کشورها هم البته زنانی هستند که به این کارها مى پردازند، كسانى كەكارشان مد،فشن و تېليغات. استىرىلىدىغ استوبایدزیبایی ظاهریشان را برای شغلی که در آن مشغول هســـتند، حفظ کنند. اما چیزی که در كشور مابر عكس اتفاق مىافتد. زنانى كهبه ٥٠- ۴٠ سالگی می سندناچارند به هر کاری دست بزنند که دیگران پیر خطابشان نکنند. هر چه پیش می رویم هم، سن گرایش به جراحیها و کارهای زیبایی در کشور پایین می آید؛ حتی دخترهای ۱۸ ساله هم

هر کاری می کنند که زیباتر شوند. • آیا این گرایـش به زیبایی فقـط در زنان ایرانی وجرود دارد؟ در سال های اخیر مردان هم خیلی به سـمت عمل های زیبایی مے روند.

. ه مردان هم در ایسن دوره گرایسش دارند که مو بکارند، جراحی بینی انجام دهند یا هر کار فانتــزی دیگر.این کارها در مردان هم زیاد شــده است. البته به نظر من برای مردان عامل زیبایی، چندان اهمیتی نیدارد یعنی فشیاری از طرِف جامعه روى مردان نيست و تمايلاتي كه در أنها دیدہ مے شود بیشتر بہواسطہ جریانات تبلیغات : زیباسازی و مدگرایی شکل گرفته است. در تاریخ ما هم همیشه صفتهایی مثل شجاعت، قدرت و مردانگی برای آقایسان ملاک بوده نه زیبایی. هُنوزُ هم این نگرش در جامعه وجود دارد و عاملی مثبت تلقی میشود. درواقع مردانی که سراغ این کارها میروند با نوعی نگاه تمسخر آمیز از سوی جامعه

جامعه مادر این زَمَینه دچار یک سـردر گمی است.رسانههای بیگانه و جریانهای فرهنگی

غرب و ســرمایهداری، با تبلیغات گســترده،

آرایشـگری و لوازمآرایشـی را به کشورهای

جهان سوم، القامي كنند تا بازار فروش خود

را در این کشورها حفظ کنند و متاسفانه،

ل جوان امروز ما نیز بهشدت تحت تأثیر

این تبلیغات هســتند. جوانان در این سن، با بین استفاده از لوازم آرایشی بسیار مضر، پو صورت و بدن خود را خراب می کنند تا زیباتر جلوه کنند. در حالی که در غرب، تنها پیرزنان و

سالمندان هستند که دست به آرایش غلیظ

م. شـمانم ,بینیـد کـه در اروپـا و آمریکا،

نختـر جوانــى از طبقــه متوسـط، آرايش

غليظى داشته باشد. اينطور استفاده نابجا

از این گونه لوازم آرایشی، برای جسم افراد

مضر است. الگوبرداری غلط مــا را به این جا کشــانده اسـت. برای یـک فــرد اروپایی یا

أمريكايي، بي معناست كه ساعتها جلوى

آينه بنشيند وانواع لوازم مضر و سرطانزا

ا بەصورت خود بمالىد. تئورى «cultural

lag» یا عقب افتاد کی فرهنگی، این نکته را

بيان مى كند كه مــا نمى توانيم از تكنولوژى

و امکاناتی که در اختیار ما گذاشته می شود، بهدرستی استفاده کنیم. زنان و دختران

ــتایی ما که فرصت الگوبرداری از غرد

مىزنند

در کشــورهای اروپایی برخــی ضعفها و نقصهای چهره و بدن، پوشانده نمیشود اماً در ایران دختران و پسران میخواهند هر گونه

نقص ظاهرياي رارفع كنند. بسياري از افراد با نحوه پوشش و آرايش و پيرايــش، مىخواھند طبقـــه اجت شان میدهند که مااز طبقه بالاتری ه ماامکانات زیادی داریم. بسیاری افراد بهخاطر بحثهای اقتصادی در مضیقه هستند اما باز هم به خود و خانوادهشـــان فشار می آورند که لوازم آرایش تهیه کنند و عملهای زیبایی ئحامدهند.

_رف لوازم ــمی، ایران در مص طبق آمار رس آرایش در خاورمیانه دوم است. ایران از نظر جمعیت هفدهمین کشور جهان است اما از نظر مصرف لوازم آرایشــ دُنياست و سبهم بالآيي از اين كالاها، قاچاق

بەطورى كە حتىي بازار كالاھـاي قاچاق ری ن به کالاهای وارداتی بیشــتر اس آمارهایی کهاخیرادیدهامنشان میداد کهزنان ایرانی هر سال، بیش از ۱۰هزارمیلیارد تومان برای خرید لوازم آرایشی هزینه می کنند. این لوازم آرایشی قاچاق که اکثیرا از چین وارد مىشــوند، بەخاطر كيفيت پايين، مشكلات و بیماری هـای پوســتی جدی به افــراد وارد 2:::

فراتــر از همه این مــوارد، نظــام آموزش و

نمی توانند کوچکترین اعتراضی در جهت

ـوزی انجــام دهند. حتّی ممکّن اسـ

ت که فرزند ما آرایش می کند.

والديسن دانشآموزان به معلمسان بگويند به

گاهی حتی معلمان نیز آرایش میکنند و به

كلاس درس مىرونىد. تمام وجود معلم، الگو

اســـت. از نجوه قلم در دســـت گرفتن تا شيوه

راه رفتن و پوشش او برای دانش آموزان الگو

است. فردی که برای دانش آموزان الگو است،

نمی تواند و نباید خود در مسیر نادرستی گام

ُ بنابراین، تأثیر «رسانههای بیگانه» با تهاجم

 بسیاری از افراد با نحوه پوشـش و آرایش و پیرایش، می خواهند طبقه اجتماعی در استخص کند. دایما بارقتار و گفتار شان نشان می دهند. که ما از طبقه بالاتری هســتیم. ما امکانات زیادی داریم. بســباری افراد به خاطر بحثهـای اقتصادی در مضیقه هســتند امــا باز هم.ـه خود و خانواده شان فشار می آورند که لوازم آرایش تهیه کنندو عمل های زیبایی انجام دهند. طبق آمار رسمی، ایران در مصرف لوازم آرایش در خاورمیانه دوماست.

•جوانان در این سن،بااستفادهاز لوازم آرایشیبسیار مضر، بوست صورت وبدن خودرا خراب می کنند تازیباتر جلوه کنند.در حالی که در غرب، تنها پیرزنان وسالمندان هستند که دست به آر ایش غلیظ میزنند. پیرز دارد سندان سند از دیاه دخت و انها نیسی میسینی دست. شمانمی بینید که در اروپاو آمریکا، دختر جوانی از طبقه متوسط، آرایش غلیظی داشته باشد. این طور استفاده نابجااز این گونه لوازم آرایشی، برای جسم افرادمضر است.الگوبرداری غلط مارا به این جا کشانده است

دا..

. شمامر بوط نيس

را ندارند، این گونه نیستند و چنین گرایشات نادرستی بهزیبایی ندارند.

در این میان، نمی توان قصور خانواده ها را نادیده گرفت. مادری که صورت دختر ۷ساله خودرا كهُ مثل برگ كل استٌ، آرايش مي كند و پدری که به فرزند آرایش کرده خود میبالد واز زيبايي او بعداز آرايش، تعريف و تمج می کند، درواقع با دست خرود، او را به این ت هل مىدهند. زمانى كـ والدين اين کارهای نادر ســت را به خاطــر عدم آگاهی در قبال فرزندانشان انجام مىدهند، آنها را در اين

سیر در سے بی در رہے۔ یکی دیگر از عوامل، این است که جز هجمه فرهنگی غـرب، افـراد در جامعــه خودمان نیز به نحوی اعتماد بهنفــس جوانان رااز آنها مى گيرند. دايما با رفتارها و گفتارهايشان، اين را به یکدیگر القامی کنند که تو، تنها با آرایش زیبا هستی. جکهایی که درمورد زنان قبل و بعداز آرايش مىسازند، نمونه اين رفتار هاسم يموغيرمستقيمبارفتارهايشان يكديكر رانادیده می گیرنــد.نه تنها می گویند که تو با اَرايش زيبا هسَـتى، نەتنھا مى گويند با عمل جراحی بینی و گونه و... زیبا هستی، بلکه اگر این کارهاراانجام ندهی، زیبانیستی.

فرهنگی، «خانوادههـا» بهدلیل عدمآگاهی همچشــمی، خودنمایــی و فخرفروشــی و «ســایر افراد جامعه» با رفتارهایی که اعتماد داشته باشند و اگر بدنسازی کار نکنند و بازو و به نفـس جوانــان را می گیرنــد، همگی در عضله نداشته بأشند، ديده نمى شوند. تمام فكر دامـــن;دن به این قضیه و مســـیر نادر س و ذکر شان تناسب بدن شده است و به ذهن و دخيلاند.

درمورد پسرهانیز همین طور است. رفتارها و گفتار افراد پیرامون به نحوی شده است که پسرهافکر می کنند حتما باید تناسب اندام فكروانديشهاهميتي نمىدهند.

برورش ما نیز مقصر است. چراکه اقتدار و قيدرت مدير وناظم در جامعيه ما فرو ريخ است. امروز، مديسر و ناظم نمي توانند به دانشآموزشُـــاُن بگوینُــد کــه چــرا آرایش می کنی؟ کسیانی که به پیاد دارند می توانند این سخن را تأیید کنند که زمانی در مدارس، هر روز صبح ساعت ۷، مدیر مدرسه به صورت دانشآموزان نــگاه میانداخت و اگر کســی ذرمای آرایُـش داشـت، پدر و مـُـادرُش را به مدرسهفرامیخواندند. اقتدار آموزش ويرورش فرور يخته ومعلمان

ر نادر ستمیاندازند.

ساده مقايســه مىكنند. به عبارتى مىخواهند او را نــزد افــراد کمدر آمد جامعـــه تخریب کنند

تابرای دیگران الگونشود برفرض این شیوه صحیح باشد ورسانه های ما نخواهندافرادی که بهطور غير صحيحو غيرواقعي در جامعه مش شــدەاند برای جوانــان بەعنــوان الگویی مطرح باشند. خب شــما چه الگوی جایگزینی را به این جوان معرفی می کنیــد؟ از یکـطرف می گوییم لوازم آرایش بد است و سالانه میلیونها دلار خُرُج واُردات لوازم آرایش میشود، از طُرف دیگر هر مجله و روزنامــهای را نــگاه میکنیم، تبلیغ

این لوازم را می بینیم. پس اشــکال اصلی در عدم معرفی الگوی مناسـب به جوانان اسـت. ضعف ۔ ـت. مادر مراکز دیگر در هویت سازی جامعه اس موزشی و تربیتی نتوانستیم هویتسازی کنیم. م،به جوانان خودهويت مستقل ببخشيم أنها دارای ضعف در اعتماد بهنفس هستند. انها مرزی سمند در منتشد . طبیعی است که در چنین شــرایطی نمی توان انتظار داشــت کــه جوانان ما به صــورت دیگری ء مل کنند.

•ىفرمايىد،اشكال كار كجاست؟ برابرای چندبار پوشش می ده

بیدا میکند، روزی صدبار علیه او در رسانهها ندواگر نتوانند اورا تخريب مطلب مىنويس كنند، مى گويندماھى فلان قدر حقوق و دستمزد مى گيرد و بعد دستمزدھاى او را با كار گران

بهنظر من، عامل اصلی این است که جوانان ما الگوی مناسبی ندارند. نهادهای رسمی و متولی امبور فرهنگی، هیچ الگویسی را به جوانان معرفی می کنند. یکی از مقصران اصلی نیز خود ش بهعنوان اصحاب رسانه هستید رسانههای ما بەويژە صدا و ســيما بەمحض اين كــه يكنفر در جامعه شــهرتی پیــدامی کند، بــرای تخریب او تلاش می کنند. مثلا در صدا و سیما. دیدگاهها و مصاحبههای یک روانشناس خوب و دارای نظر و اما زمانی که اقبال عُمومی به وی بیشتر می شود، از بالا دستور می آید که دیگر بااو مصاحبه نکنید. انگار ما وظیفهای به غیر از تخریب افراد مش

یک فوتبالیست خوب وقتی در جامعه هوادار

است. اشکال در قلب واقعیت است. تلاش جهت . ایدەھای منا

جامعه ما بر ای زیبا شدن، تقلب مے کند

ت که بهصورت افراطی صورت خود را أُرايش كنند اما به نظر من مشـكل اصلى

زيباتر شدن براى همسر بالفراط در استفادهاز لوازم آرایشی هنگام حضور در جامعه و خیابان تفاوت دارد. البته باز هم مي گويم كه اين موضوعات بايد درستی در جامعه ریشه یابی شده و تحلیل های دقيق و علمي براي هر كدام از أنها داشسته باشيم و در غیر این صورت نمی توانیم راهکارهای لازم برای تغییر شرایط موجود را پیدا کنیم. آنچه من مى گويم نيز بەطور قطع و يقين صحيح و كامل ت و می تواند دلایل دیگری هم داشته باشد. اتفاقا به موضوع خوبی اشاره کردید. امروز زنان ما زمان حضور در جامعه باید از پوششے مان حضور در جامعه باید از پوششیی استفاده کنند که تنهاصورت آنهامعلوم است.طبیعی است که تمام تلاش خُود را برای زیباتر کردن صورت استفادهمی کنند. اما این اتفاق زمانی که در منزل و نزدمحارم خودهستند،نمی افتد آنهابرای زیباتر بودن نزد همسـران خود فرصتهای بیشــتری

این مواردنیست و اشکال در جای دیگری است